

EL DAVANTAL DE PERE CALDERS

Mig a les fosques

L'alcalde de Barcelona, senyor Pasqual Maragall, tingué la gentilesa d'acompanyar un grup d'amics i visitants, per ensenyar-los algunes dependències de l'Ajuntament, d'una manera especial les noves i les que han estat objecte de renovacions. En un dels amples corredors hi ha un gran mural d'Antoni Clavé, un amic al qual fa uns seixanta anys que no he vist. Sembla mentida!

Amb en Clavé no és que tinguéssim una amistat d'aquelles abassegadores, però érem condeixebles en una època en la qual l'Escola Superior de Belles Arts (Llotja) passava per una crisi de canvis que obeïen, més que res, a una necessitat d'adaptació als temps. El senyor Rodríguez Codolà era professor d'història de l'art i la seva assignatura comportava una peculiaritat notable: una part de les lliçons era donada comentant la projecció de diapositives d'obres famoses. L'aula quedava a les fosques i una llanterna amb xemeneia, equipada amb arc voltaic, enviava les imatges a una pantalla de televisió, que feia joc amb la decrepitud del conjunt. La veu una mica monocorde del senyor Rodríguez Codolà ens arribava des de la foscor i tot plegat, l'olor dels carbons de l'arc voltaic, la del metall de la llanterna escalfada, les tenebres i el to que emetien les cordes vocals del professor convidaven a un cert ensopiment molt seriós, molt acadèmic. Per dir-ho clar i sense ganes d'ofendre, feia venir son.

No sé si en Clavé se'm molestarà, però ell era dels qui s'adormien francament. En aquella època en Clavé tenia una jornada laboral molt plena. Treballava en un taller especialitzat en retolació comercial, i ell era un habilíssim dibuixant de lletres. A més, començava a donar-se a conèixer com a excel·lent cartellista, una activitat que li valgué una fama precoç. De resultats d'aquest excés de feina, en Clavé arribava a les classes d'història de l'art gairebé esgotat. Hi havia dies que no podia amb la seva ànima i la

llanterna que he esmentat abans era per a ell realment màgica. S'adormia sense atenuants, a la segona o a la tercera transparència projectada.

Fins aquí, i si no calguessin més explicacions, tot semblaria plàcid, gairebé sedant. Però el senyor Rodríguez Codolà tenia el costum —no sé si era un truc didàctic— d'apagar la llanterna i encendre els llums de l'aula quan menys t'ho esperaves, per fer comentaris, tot veient-nos les cares. Es produïen situacions molt compromeses, i en Clavé i jo havíem establert a un tracte: sèiem costat per costat al mateix banc, i quan tenia lloc la il·luminació furtiva, inesperada, jo

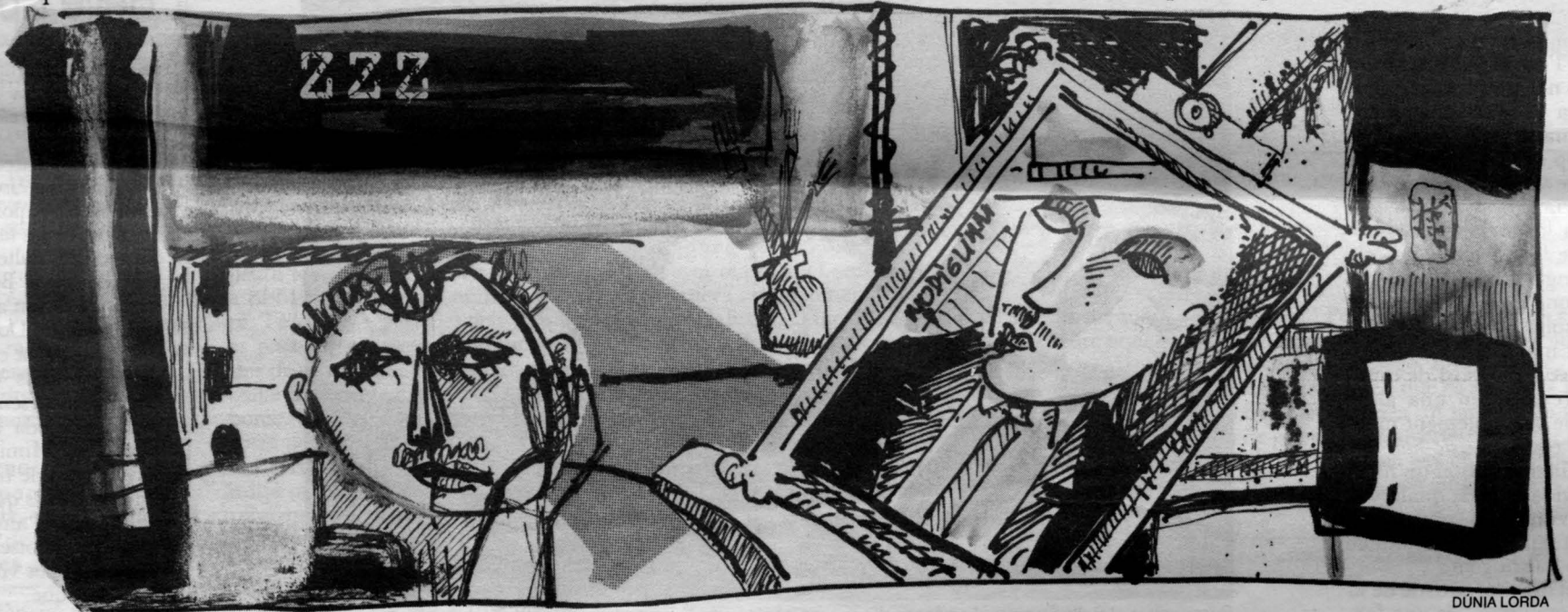
m'encarregava de despertar el meu company, el qual, a vegades, somiava amb el cap estintolat a la meva espatlla. Jo, que durant el dia no treballava tant com ell ni amb tanta brillantor, anava menys cansat i no em costava esforç mantenir-me despert.

Potser en Clavé no es recorda de tot això, o potser la meua memòria —que sovint em fa de guionista— ha retocat la veritat estricta. Però amb bona fe, que consti, i sota els efectes evocadors mobilitzats per la contemplació del mural d'en Clavé.

D'aquella època m'han quedat altres records probablement més transcendents. En Fèlix Mestres, que fou un excel·lent professor, ens deia reiteradament que, si volíem ésser pintors, havíem de dibuixar i pintar molt, d'una manera incansable. "Fins al dia", reblava ell, "que feu un dibuix o un quadre que us agradi tot. Aleshores, plegueu, perquè voldrà dir que ja heu atrapat allò que empaitàveu i no us cal amöinar-vos-hi més."

A mi em va guanyar la vocació d'escriure, però no he oblidat el consell de Fèlix Mestres. Potser és perquè encara escric a desgrat de la colla d'anys que tragino. El que em surt no m'acaba de fer el pes, i em sento obligat a continuar provant. Sense perdre la il·lusió, una desgràcia que no voldria que em passés mai.

Pere Calders

DÚNIA LORDA